

ادبیات عمومی و کجیرمشی

هفته لقی سیاسی ، ادبی و علمی غزته در .

جلد : ۱

سنه : ۱ ۲ جمادی الاولی ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۱۱ شباط ۱۳۳۲ نومرو ۱۷

[مجموعه من ، رشاد نوری بکک بو کوزل و مکمل مقاله سنی نشر ایله ، قارئیرینه ادبیاتک اهل ایدلش بعض حقائقنی عرض ایدر .]

ادبیات ملیه مسئله سی

۳

الهام

اولکی مقاله لرده شکل مسئله سنی کوزدن کجیرمش ، لسان و وزنده ساده بیکه دوغری بر تمایل کورولدیکنی قید ایتشدک . بو تمایلی تفسیر ایتک لازم کلیرسه ظن ایدرم اک عقله یاقین فرضیه شو اولور : شکل غایه موقعندن واسطه موقعنه ایدور . تحسس و تحیل ذوقی لسان واسلوب معمارینسک تأمین ایتدیکی ذوقه تفوق ایدیور و بالنتیجه شکل و روح آره سنده بر یاقینلق وجوده کلکه باشلا یور . بو حرکتک ایکسینک تمامیه بر اولماسیله نتیجه لیمه سی و لسان مسئله سنکده بو صورتله کندیلکندن حل اولماسی پک ممکندر .

بو مقاله ده روح و الهام اعتباریله ادبیاتده ملیتک نه اولدیغنی ، نظریه و قاعده ایله الهامزه بر استقامت و یرمک ممکن اولوب اولمایه جغنی تدقیقه چالیشه جغز .

* *

ادبی اثرلر قوای روحیه دن هانکیلرینک ، نه صورتله ایشلمه لرندن دوغار ؟ مقصده وارمق ایچون اولا بونقطه یی - ولوکه اک بسیط شکلنده - کوزدن کجیرمک ایجاب ایدر . ادبی اثر یازمق عملیه سنده نظردقته آله جق ایکی جهت واردر : اولا صنعتکارک فکرلری که بونلری مدخر بر سرمایه یه تشبیه ایده بیلیرز . ثانیاً : فکرلرینک بر برلرینی دعوت ایتسی ، بر برلرینه زنجیر لیمه سی حادثه سی که بوکاده « الهام » دییه جکز . بونلردن برنجیسی بر وارلق ، ایکنجیسی بر فعلدر .

شیمدی فکر و الهامی صیره ایله تدقیق ایدلم .

علم روحده کی « فکر » کلکه سنک قونوشورکن قوللاندیغمز « فکر » سوزندن دهها واسع بر معناسی واردر ، اونک ایچون بو کلکه اوزرنده بر آرز دورا جغز .

جوایس خیمه واسطه سیله خارجدن آلدیغمز احساساتک خاطره لرینه « خیال - image » دینیورم

ایده رک شعر یازمق، کوره کوره کنندی بیوسته و عقامته محکوم ایتک دیمکدر . بر استانبولیدن بر دوه شعری ایسته ییکز . زوالی دوه نک رسمنی ، بلکه کنندی کورمشدر . اونک حقنده بر آزده معلوماتی واردر . شوخالده کنندی زورلایه زورلایه یازابیه جکی شی « دوه لرك یانیق چولرده صیرت لرینی تومسکله تهرک ملول و متوکل کیتد کلرینی ، بایغین ، قارا کوزلرینی بادیه قیزلرینک اوپدیکنی ه سویله مکدن عبارت اولاجق . . . . حالبوکه بر بادیه چوجوغنک روخنده اوکا دائر دوغدینی کوندن بری بیریکمش نه حسابسز خیالدر ، خاطرهلر ، تحسسلر واردر .

بوتون بوسبیلری کوزاوکنه آلاق دوشونورم که ، ماضی قریبزی بر غربت و منفا حیاتی صایه رق اسکی ایلار و زمانلر داء الصلاسنی چکه نلر یا کیلیورلر . ذوقلرنده دکل ، چونکه بوندن کوزل ، بر exotique ادبیات چیقاییلر . فقط ادبیاتک آنجق زمانلر و مسافهلر اوته سندن الهامنی آلق شرطیه ملی اولاجغنی ادعاده . . .

روحز احتوا و استقامتی یاشادیغمز حیاتدن و معروض قالدیغمز تأثیرلرک هیئت عمومیه سندن آلدی . بناء علیه الهامزی باشقه زمانلر و مکانلردن آلقده براق که هیچ بر فائده یوق ، فقط بوکا امکانده تصور ایدیه منر . بوکون حیاتمز شرق عادتلری ایله غرب عادتلردن بر خلیطه در . ادبی شعور مرزده فضولی ، ندیم ، حامد ، و بالخاصه غرب ادبیاتلری وار . اوت ، هنوز دها قطعیتله تعین ایتمش تمایلر یوق . . . فقط بونک ایچون باشمزی آکیمه لم . دنیا ده ملی شعورینه یابانجی عنصر کیرمه مش ملت یوقدر . . . بزمنکی انکار ایدلز که چوق قاریشیق ، تماسده بولوندیغمز اجنبی ادبیاتلرک هر برندن بر چوق یابانجی عنصرلر کیردی . . فقط بو ابدی اولمایه جق و بوکونکی تردد ایچندن ملی ادبیات طبیعتیه دوغه جق . بر ادبیات که بوکونکی روحزک محتویاتنه ، ذوقزه ، یاشایشمزه مطابق ، ملی خصوصیتلریزه تماس ایتدیکی نقطه لرده ، پیاسه ده بر تعبیر ایله ، قیمت حکملرنده تمامیه ملی فقط شأنیت حکملرنده آوروپا ادبیاتی عائله سنه کیرمکدن قورققیان بر ادبیات . . خلاصه نظریه وقاعده ایله ملی بر ادبیات یاپه بیله جکمزى ظن ایتورم . قدرتدن نظریه جی یرینه ، هادی یرینه مملکتک داغنیق روحنی ، بهم احتیاجلرینی بر محراق کبی نغسندده طوبلایارق توزیع ایده جک بر قاچ ادبی دها ایسته یه لم . او یولنی آیدینلاتاجق مشعله یی کنندی آئنده کتیر برر .

سراجخانه باشی ، ۲۵ کانون اول

رئاد نوری

لسان و دولت

جلال نوری بک « ترکیه منر » اسمنده اوافق بر کتابی چیقیدی . بوکون بحران ایچنده و بر استفهام اشارتی شکلنده دوران لسانک بر رساله یه دکل ، بیک جلده بیله احتیاجی وار . جلالک اثرنده کی اهمیتلرک اک شایان قیدی ، بو احتیاجه مقدمه تأمین اولماسنده در .

بن عمومی ، حائر وحدت و بوتون عرقه شامل بر تورکجه بیلیمورم : فقط اکثریسنی بیلمدیکم پک چوق تورکجه نک موجودیتنی بیلیمورم ! هر لسان بویله در ، و دنیا ده تک بر لسان یوق ، چونکه هر برنده پک متخالف و کیتدکجه بر برندن اوزاقلاشان شیوه لر چوقدر . بونلرک تشکلاتنده اول زمانک ، نانیاً مکانک و بالنتیجه اختلاطک تأهیری وار . لسانیات علماسی صنعی لسان اولمایاجغنی وهیچ بر دیلک ایسته نیلن بر شکله افراغ ایدیه میه جکنی میداننه قومش ، صوکره [اسپه رانطو] عجیبه سنک . بر فورما طومانیان و آنجق بر قورشون قلم بیتنجه یه قدر یازیلان او کولونج تاریخی ده بو اسکی ادعایه

یکی بر مثال اولمندی، تکراری بیہودہ اولمسی ایجاب ایدن بو متعارفہ لری جلالہ تکریر ایتدیرن، ضوک زمانلرده استانبول لهجه سنہ بر آزیابانچی کلرک بر آزده بر قانچ یرک ماوراسنی اخطار ایدن وشوہ دن زیادہ اسلوبہ بکزه یں طرز تحریر اولدی، بو حکمت ظہوری بر درلو آ کلاشیلنمایان سبب اولمسه ایدی، یکی رسالہ یی ضوک صنفلرہ بر قرائت کتابی تلقی ایدردم .

لسانلرک تاریخندہ شایان دقت برجهت کوریلور : آیری بروحدت جغرافیہ ، ناصل آیری بر دولت وحی آیری بر ملت وجودہ کتیریرسہ ، ینہ محیطک اویلہ بر وضعیتی آیری بر لساندہ ایجاد ایدر : بونکی دیل ، غادتا تشکل ایتدیکی محیطک وطبیعتک صداسیدر ، وعضترلردن صوکرہ ، اصلیلہ اولان علافہ سی ، کیتدکجہ اشتقاقہ انحصار ایدر کی اولور . هر ایکی شیوہ یہ آشنا اولارق سؤیلیورم ، طرابلس غرب ایلہ سوریه لهجه لری آراسندہ ، ایتالیانجہ ایلہ فرانسیزجہ نک قرابتی بدرجہ سندہ اولمسه بیلہ ، هر حالده اوکا یقین بر مبانیت واردر ! بوکونکی روجه ایلہ (اومہن) ک لسانی پینندہ ناصیل فرق وارسہ ، اسکیدن دہ یونانجہ ایلہ «بیزانسجہ» آراسندہ اوکا یقین صابیلیر بر اوزاقلق وارمش . تاریخک بوتجلیاتنہ استناد اولونورسہ ، لسانک ملتنن زیادہ دولتلہ علاقہ دار اولدیغنی ادعادن باشقہ چارہ قالماز ؛ بواعتبار ایلہ هر دیل بر لسان رسمی دیمکدر . محیط ، وخصوصیلہ آیری بروحدت جغرافیہ عینی فردی نہ درجہ تبدیل ایدرسہ ، اونک بوتون علامت حیاتی دہ او قدر دکیشدیرر : مثلاً ، بری قصیر ، اوتہ کی طویل الرأس ایکی چوجوغی ، ایکی مختلف یردن آلوب سکزیاشندہ آمریقاییہ کوتورورسہ کز ، اون بش ، یکرمی سنہ صوکرہ اشکال رأسیہ لری تقارب ایدرک ، متوسط ایکی آمریقان باشی کورورسیکز ؛ محیطک مادیتہ اولان تأثیری معنویتہ دہا چوق اولدیغندن ، چوجوقلردن بری انکلیز اولدینی تقدیردہ ، اسکی لسانک یکی بر شیوہ یہ انقلابی دہ فرق ایدرسیکز ! بو صورتلہ ، آیری بروحدت جغرافیہ نک بر لسانی اصلندن اوزاقلاشدیردینی ثابت اولور : اردو لسانک حکمت و تاریخ تشکلی بوکا بابل قلہ سی قدر یوکسک بر دلیل اولابیلیر ! مختلف اسلاو لسانلرخی زماندن زیادہ مکان وجودہ کتیرمشدی ؛ ذاتاً علما ، السنہ موجودہ نک منابعنی اوچہ ارجاع ایدر : بواعتبار ایلہ انسان تحویل مکان ایتدکجہ تبدیل لساندہ ایتمش و ایتکدہ دیمکدر .

دولتلہ لسانک عرض ایتدیکم علاقہ سنہ ، ایکی دولتلہ ایکی لسان اک دوغرو شاهدلردر : فرانسیزلرک فرانسیزجہ سیلہ ، عینی لسانی قونوشان بلجیقاییلرک لهجه سی آراسندہ هم تلفظ ، هم اسلوب اعتباریلہ آشکار اولمش بر فرق واردر . بونک کی ، انکلیزلرک انکلیزجہ سیلہ ، صوکرہ دن تبدیل محیط ایدن آمریقانلرک لسانی پینندہ دہ ایچہ آیریلق کوریلور . بو سبیلہ بر فرانسیزلہ بر بلجیقایی ، بر انکلیزلہ بر آمریقایی قونوشورکن لسانلہ دولک درجہ ارتباطی پک قولای بلای اولور .

بو نقطہ نظر اہمال ایدیلرسہ ، دیلز ، تورک عائلہ لسانیہ سندن عثمانلی لهجه سی دیمکدر ، یعنی تورکجہ نک عثمانلیجہ سیدر ، و بو خصوصندہ بر عموم و خصوص مطلق واردر .

بورادہ جلال نوری بکک برسوالنی تکرار ایلہ جوانی ردایتمک مجبوریتندہ ایم ؛ مؤلف ، تدابیر صنعیہ ایلہ لسانک اصلاحی قابلیدیر ؟ دیدکدن صوکرہ : «أوت ، شیمہ تعقیب ایلہ ، ادبیاتہ شیمدیکندن بر آرز فضلہ اہمیت ویرمککہ البتہ شو فاصلہ فصاحت دوری قاپانابیلیر .» مطالعہ سندہ بولونویور . تاریخ تنقید ایدلز و اوکا قارشی کیدیلز .

... بواعتبار ایلہ بوجملہ ، کتابک محتویات سائرہ سنہ قارشی عصیان ایتمش کیدر .